

hvorfor Beskrivelsen, der er holdt i stor Almindelighed, skulde gælde just for det 13. Aarhundrede.

Efter dette er det klart, at Bogen just ikke bringer noget Nyt om de paagældende Købstæders Historie, men det kan forsaavidt ikke bebrejdes Olaf Wentrup, da det næppe har været hans Hensigt at gøre det. Han har øjensynligt set sin Opgave i at vække Folks Interesse for Byernes Historie, en Hensigt, der i og for sig er meget prisværdig. For at naa dette Maal har Forfatteren søgt at give Bogen en levende og tillokkende Form. Som stilistisk Forbillede har han aabenbart valgt Kunstneren blandt de danske Historikere, Hugo Matthiessen. Det kunde ikke være bedre, men gode Forbilleder er nu engang ikke nok. Hugo Mathiessens Stil er saa individuelt præget, at den ikke lader sig kopiere; det billedrige Sprog, der falder ham saa naturligt, kommer hos andre ofte til at virke kunstigt, undertiden opstyltet, og det er ikke sjældent sket i denne Bog. Hvorfor skal Christian II stadig kaldes den lænkede Ørn? Og det er farligt at lade Mindets Fugl synge altfor mange Sange endsige lade den bygge Rede paa lettilgængelige Steder. Men nok herom. Bogen er let læst, og hvis den vækker Interessen for Byernes historiske Minder hos blot en Del af dens Læsere, har den opfyldt sin Mission. Og en ubetinget Kompliment fortjener Bogen for sine Illustrationer. Den bringer en lang Række saavel gamle som nye Billeder, der baade i Motivvalg og Udførelse er fortrinlige. De vil i høj Grad hjælpe med til at aabne Folks Øjne for Købstædernes værdifulde historiske Minder.

Gunnar Olsen.

Hov sogn.

Kr. Værnfelt. Ved Skov og Strand. (Særtryk af »Fra Himmerland og Kær Herred. 1947). 228 s.

Det er landsbyen Hov (i Hals sogn i Vendsyssel), hvis historie Kr. Værnfelt her fortæller. Byen selv lå gemt bort fra alfarvej mellem store skove og moser, og der er ikke nogetsomhelst opsigtsvækkende i dens historie; det må nødvendigvis blive jævne bønders og fiskeres liv, der her skal fortælles om, og alligevel — eller måske netop derfor — er bogen blevet vellykket. Nu er det forfatterens fødeby, det drejer sig om, og det er naturligvis et stort plus for en historiker, når han kan fortælle om steder, han selv kender ud og ind; han har et personligt forhold til sit stof, som en anden aldrig får. Hver lokalitet står tydeligt for ham, mens han skriver, og han kan — om han da forstår og vil —

øse af en mundtlig tradition, der fornuftigt udnyttet er yderst værdifuld. Og Værnfelt både forstår og vil bruge det mundtligt overleverede stof; han må vist også meget tidligt have samlet ind af det. Der er en del af det, der går på tiden før 1850, bl. a. lærerne, og der er meget værdifuldt stof fra sidste halvdel af 1800-årene, bl. a. om de fattige, der drog rundt med julestjerne, og om tiggeroriginaler. Der er også svage erindringer om bylavet (byhornet selv er havnet i Værnfeldts besiddelse). Andre egnshistorikere kunne lære af forfatteren i benyttelsen af den stedlige overlevering; deres værker ville her igennem få en ganske særlig værdi for eftertiden, og iøvrigt giver den slags stof liv over fremstillingen.

Fiskeriet, landsbyens vigtigste næringsvej, i hvert fald til tider, skildres udførligt. Med særlig interesse følger man den lokale udvikling i de sidste 100 år, hvorledes båd- og garntyper vinder frem. Det er godt at få den slags fæstnet på papiret, inden det går i glemmebogen. Man kunne have ønsket en tilsvarende skildring af udviklingen inden for landbruget.

Der er her så stærkt peget på det værdifulde i, at den mundtlige overlevering fra de sidste 100 år så stærkt er udnyttet. Men naturligtvis har V.s største arbejde ligget i gennemgangen af de skrevne kilder, og der er alt, hvad man kan ønske sig i retning af opregning af de forskellige gårdes og huses beboere, jævnførelse af gamle og nye matrikelsnumre, byens slægter, lærerliste o. m. a. Er det galanteri, at lærerinderne kun får vedføjet »regeringsår«, men ikke fødselsår og alle de andre oplysninger, som findes i så rig udstrækning ved lærerne? Eller tør V. virkelig udfordre kvindesagen ved således at negligere lærerinderne?

Lad mig til slut nævne, at V. også i udstrakt grad har gennempløjet de gamle tingbøger og herudfra beretter om stridigheder om stolestader i sognekirken, om bytyren, om markhegn o. m. a. Det lønner sig at gøre det møjsommelige arbejde med de tingbøger.

Der er meget få arkæologiske fund på egnen, således spares læseren fra den ørkenvandring, han ellers så ofte må ud på i den slags skildringer.

C. Rise Hansen.

Heksetro i Vesteuropa.

Arne Runeberg: Witches, Demons and Fertility Magic. Analysis of their significance and mutual relations in West-European folk religion. (Societas Scientiarum Fennica, Commentationes humanarum litterarum XIV. 4. Helsingfors 1947). 273 s.

Finlands vanskelige politiske og økonomiske stilling efter to krige har ikke formået at kue det finske folks åndelige styrke og